

Nyskördade musslor. Foto: Lena Tasse, Region Östergötland

2019-05-09 09:03 CEST

Musselodling kan visst vara en effektiv miljöåtgärd i Östersjön

Odling av musslor är ett sätt att rena den övergödda Östersjön och återföra näring till matproduktionen på land. Häromåret kom en rapport som menade att denna miljöåtgärd är ineffektiv och att stöd innebär slöseri med samhällets resurser. En ny rapport från SLU hävdar tvärtom att musselodling kan vara en både viktig och kostnadseffektiv åtgärd i Östersjön. Ny teknik som ger betydligt större skördar är ett viktigt skäl till de nya rekommendationerna.

Ny teknik ger nya data och nya rekommendationer

Resultat från tre pågående EU-projekt har sammanfattats i en rekommendation om musselodling som miljöåtgärd i Östersjön. Ett av projekten har tagit fram den första jämförelsen av näringshalten i musslor som odlats i bräck- respektive saltvatten, och har dessutom utnyttjat nya odlingstekniker som är särskilt anpassade till små musslor, som de i Östersjön.

– De tidigare rekommendationerna byggde på teknik för stora musslor, som de på västkusten, förklarar professor Anders Kiessling från SLU.

Den övergripande slutsatsen i rekommendationen är att det är ekonomiskt försvarbart att odla musslor i Östersjön och att det kan vara en åtgärd för återvinning av kväve och fosfor. På grund av de nya uppgifterna anser författarna att äldre rekommendationer om musselodling i Östersjön bör ersättas med nya. För att ta odlingen av musslor ett steg vidare, menar forskarna att det krävs ytterligare förbättringar av odlingstekniken, större odlingar och ny kunskap om hur skördade musslor på ett effektivt sätt kan återföras till livsmedelskedjan.

Betydligt större skördar och bättre ekonomi

I mars 2018 publicerade Östersjöcentrum vid Stockholms Universitet en rekommendation att inte ge miljöstöd till musselodling i Östersjön. Man menade att mycket tydde på att det skulle vara en ineffektiv metod och att man därmed riskerade att slösa med samhällets resurser. Samtidigt pågick flera projekt som syftade till att ta fram ett bättre beslutsunderlag kring musselodling som miljöåtgärd i Östersjön, och det är dessa forskningsprojekt som nu börjar bära frukt.

I rapporten ger författarna – Anders Kiessling, Martyn Futter och Aleksandar Vidakovic från SLU och Katarina Elofsson från SLU och Södertörns högskola – flera exempel på nya resultat som motsäger slutsatserna i den äldre rapporten. Försöksodlingar med ny teknik för små musslor i Stockholms skärgård och i S:t Annas skärgård har t.ex. gett 3–4 gånger större skördar än de som uppnåtts i äldre studier. Dessutom visar de nya resultaten att produktionskostnaden, och därmed kostnaden för återvunnet fosfor och kväve, i enskilda odlingar närmar sig den i saltvatten.

– Projekten visar även något annat viktigt, nämligen att vi kan nå en betydande produktion ända upp till Norrtälje och i inre vikar nära fastlandet, säger Anders Kiessling. Härigenom kan den välkända effekten av

musselodling – att musslorna filtrerar bort partiklar, vilket i sin tur ger klarare vatten och ökat siktdjup – också komma innerskärgårdens lek- och yngelplatser för fisk tillgodo. Det förbättrade ljusgenomsläppet främjar tillväxt av makroalger och bottenlevande växter.

Mer information

Kontaktperson

Anders Kiessling, professor
Institutionen för husdjurens utfodring och vård; Akvakultur
Sveriges lantbruksuniversitet
070-391 93 99, anders.kiessling@slu.se

Rapporten

[Musselodling i Östersjön som miljöåtgärd – nya positiva data från tre pågående EU-projekt.](#)

Rapporten bygger på information från följande projekt:

- [Baltic Blue Growth, Interreg Baltic Sea Region Project 2016-2019.](#)
- [NutriTrade, Interreg Central Baltic project 2015 – 2018.](#)
- [Rich Waters, EU Life project 2016 – 2024.](#)

Den äldre rapporten från Stockholms universitets Östersjöcentrum

[Musselodling i Östersjön - en ineffektiv åtgärd mot övergödning](#)

De nya rekommendationerna i korthet

1. Komplettera minskad näringstillförsel från land med ett återupptag av näring

Trots decennier av landbaserade åtgärder ökar den totala mängden fosfor i Östersjön, vilket visar att åtgärdstakten är för långsam och att effekterna från interngödning är omfattande. Om vi ska nå våra nationella och internationella miljömål för Östersjön krävs därför åtgärder, såsom musselodling, vilka även reducerar den näring som redan har läckt ut. Det är

därför vår rekommendation att staterna runt Östersjön och deras gemensamma organisationer, såsom HELCOM, aktivt integrerar musselodling som en delåtgärd.

2. Satsa på fler och större odlingar för att öka kunskapen om miljöeffekterna

Till dags dato har inga negativa miljöeffekter av betydelse konstaterats från musselodlingar i Östersjön. Däremot har positiva effekter såsom förbättrat siktdjup, minskade näringshalter och ökad biodiversitet konstaterats vid upprepade tillfällen. Dagens musselodlingar är emellertid små och för att försäkra sig om miljönyttan behöver effekterna mätas på fler och större odlingar enligt standardiserade metoder.

3. Arbeta vidare med teknikutveckling och optimering

Ett antal småskaliga projekt har testat och utvecklat metoder för Östersjöns speciella förhållanden och på mindre än tio år har man bland annat ökat skörden med flera hundra procent. Detta har bidragit till att man idag närmar sig den potential för musselproduktion som förutspåts. En uppskalning och fortsatt teknikutveckling kan sannolikt bidra ytterligare till högre produktion och sänkta kostnader.

Pressbilder

(Får publiceras fritt i artiklar om detta pressmeddelande. Fotograf ska anges.)

Skördade musslor. Foto: Lena Tasse, Region Östergötland

Musselodling i S:t Annas skärgård – bojar. Foto: Lena Tasse, Region Östergötland

Musselodling – skörd av liten mussla i S:t Annas skärgård. Foto: Lena Tasse, Region Östergötland

Kontaktpersoner

David Stephansson

Presskontakt

Presskontakt

Forskningsinformation

David.Stephansson@slu.se

018-67 14 92

072-511 69 90